

OHJAUSKORTIT

Oppimisen ja
koulunkäynnin tuki

OPPIMISEN EDELLYTYKSIÄ TUKEVAT
OPETUSJÄRJESTELYT

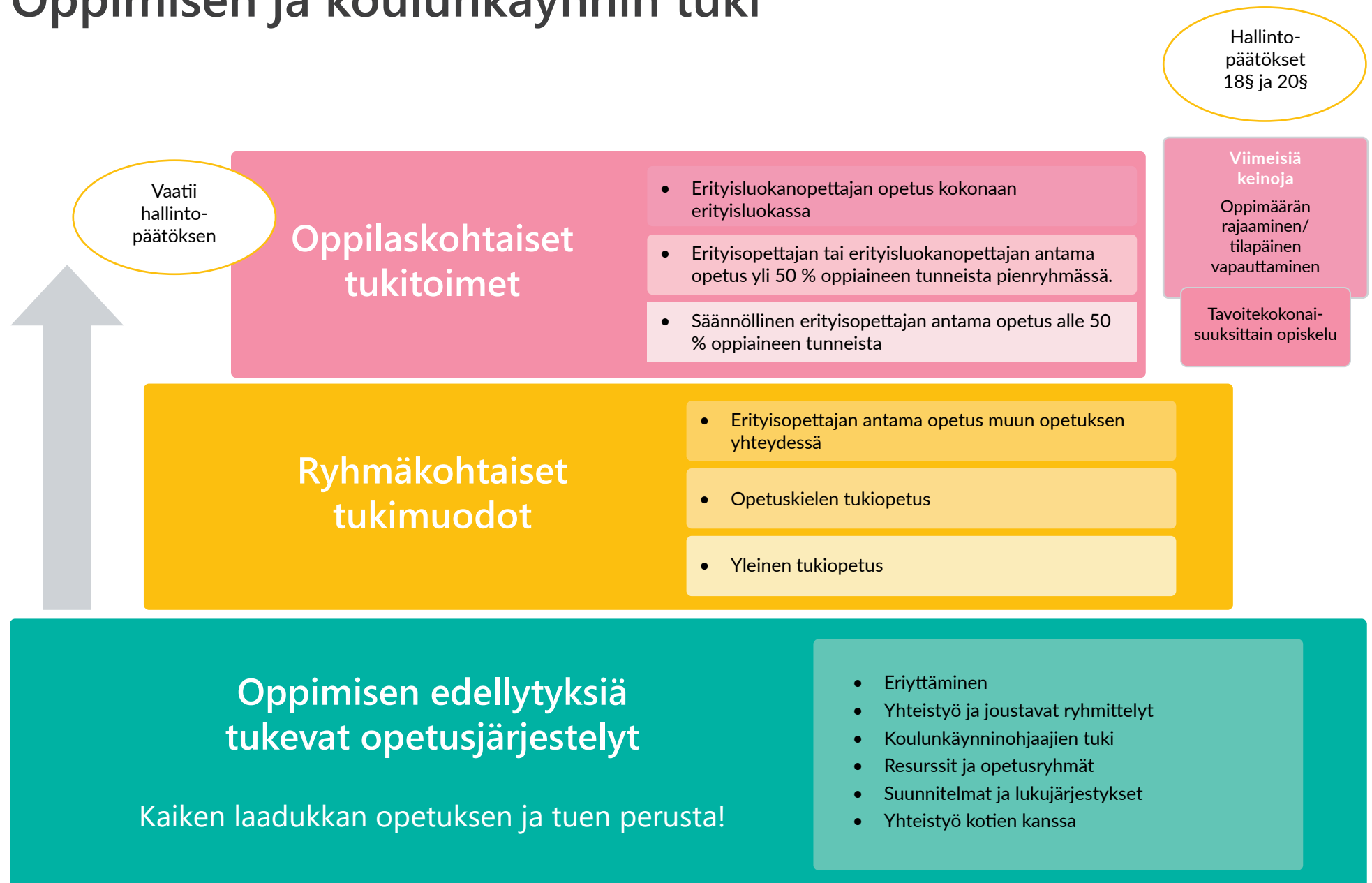
eNORSSI

Kehittyvä pedagoginen tuki

OPPIMISEN EDELLYTYKSIÄ TUKEVAT OPETUSJÄRJESTELYT

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Opetusryhmässä:

- Huomioidaan oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset, **eriytetään** opetusta
- Opetus on **kielitietoista**
- **Ryhmiä** muodostetaan eri tavoin yhteistyötä hyödyntäen
- Käytetään erilaisia **pedagogisia ratkaisuja**, kuten struktuurit, rutiinit, istumajärjestys, erilaiset työtavat ja monipuolinen arviointi
- Huomioidaan ryhmän tarpeet ja vahvuudet

Lisäksi koulussa:

- Toimintakulttuuria kehitetään inklusiivisin periaattein
- Käyttäytymistä tuetaan myönteisellä vahvistamisella
- Koulussa tehdään kiusaamisen vastaista työtä
- Oppilaiden osallisuus huomioidaan
- Huomioidaan lukujärjestystekniset asiat
- Pidetään yllä hyvinvointia

Eriyttäminen			Kielitietoinen opetus	Ryhmittelyt	Ohjaajan tuki ja kodin yhteistyö
Vahvuuksien hyödyntäminen	Yksilölliset keskustelut (form.arv.)	Eritasoisia tehtäviä	Vieraat käsitteet+sanasto, myös etukäteen	Tarkoituksenmukaiset opetusryhmät	Roolit ja vastuut tiedossa
Osallistaminen, vaikuttaminen	Tietoisuus, omistajuus	Joustavat ratkaisut arjessa	Selkokieli	Jakotunnit	Tukiresurssin kohdentaminen
Ennakointi	Erilaiset tavat työskennellä ja oppia	Lisäaikaa	Lyhennetyt tekstit, keskeiset asiat	Erilaisten tilojen käyttö	Vapaatkin tilanteet tuettu
Rutiinit, rakenteet, struktuurit	Motivointi, tavoitteellisuus	Lisäharjoituksia tai tehtävien määrän vähentäminen	Kuvat/kuviot teksteissä ja opetuksessa	Vertaistuki ja pari-/ryhmätyöt	Läksykerho
Monikanavainen opetus ja ohjeet	Työrauhan tukeminen	Opetustilanteen rytmittäminen, erilaiset työtavat	Mallivastaukset, mallinnus	Valintojen mahdollistaminen	Kaikkien aikuisten yhteistyö, tieto jaettu
Monipuoliset työtavat ja opetusmetodit	Tunnista-ymmärrä-työstä-sovello-luo	Monipuoliset oppimateriaalit	Apukysymykset	Rauhallinen työtila-liiketoiminta	Tukea ryhmälle ja yksilöille
Yksilölliset tarpeet työskentelyyn	Vahvassa tuessa vs. Yksilöllistäkin etenemistä	Monipuoliset arviointitavat, osaamisen näyttäminen	Tehtävät kirjattu, tieto saatavilla	Pienet työskentelyryhmät	
Visuaalinen tuki	Määritellään minimivaade	Proaktiivista, suunniteltu	Äänikirjat	Aktiivinen rooli	
Opettajan lähellä työskentely	Pienetkin näytöt	Reaktiivista: havainnot -> tuki	Suullista ja kirjallista	Omavalintaiset ryhmät ja tilat	
Apuvälineet	Sopivat materiaalit	Pilkkominen, yksi asia kerrallaan	Lukutaidon kehittäminen		

OPPIMISEN EDELLYTYKSIÄ TUKEVAT OPETUSJÄRJESTELYT

ERIYTTÄMINEN

OPPIMISEN EDELLYTYKSIÄ TUKEVAT OPETUSJÄRJESTELYT

Oppilaiden erilaisuuden huomioiminen

- Valmiudet, kyvyt, taidot ja tarpeet
- Itsetunto
- Kiinnostuksenkohteet
- Motivaatio
- Persoonallisuus
- Historia

Mitkä muut tekijät vaikuttavat?

Eriyttäminen

= Eriyttäminen on kaikkia niitä opetusjärjestelyjä, joilla tuetaan yksittäisen oppilaan tai opetusryhmän hyvinvointia, oppimista ja koulunkäyntiä

Mitä eriyttäminen voi olla?

- Eritasoisia tehtäviä samoille oppimisen tavoitteille
- Monipuolisia tehtävätyyppejä, materiaaleja ja työtapoja
- Eriyttäviä kokeita, suullista täydennystä ja lisäaikaa
- Erilaisten tilojen käyttöä
- Ajan eriyttämistä
- Tuen ja ohjauksen eriyttämistä sitä kulloinkin tarvitseville

Eriyttämisen viiden O:n malli

(Roiha&Polso, 2018)

Opetusjärjestelyiden eriyttäminen

- ryhmittelyt, yhteisopettajuuden hyödyntäminen, oppituntien palkitus, jakotunnit, koulunkäynninohjaajan rooli, tukiopetus

Oppimisympäristön eriyttäminen

- istumapaikka, tilojen selkeys ja siisteys, tukivälineiden saatavuus, struktuurit, ilmapiiri, erilaisuuden kunnioittaminen

Opetusmenetelmien eriyttäminen

- itsenäinen, pari-, ryhmä-, urakka-, projekti-, pistetyöskentely sekä oppimisstrategioiden opettaminen

Oppimisen tukimateriaalien eriyttäminen

- eriyttävät oppimateriaalit, äänikirjat, ryhmittelyt, havainnollistamismateriaalit, kotitehtävien eriyttäminen

Oppimisen arvioinnin eriyttäminen

- osaamisen osoittaminen eri tavoin (kokeet, portfoliot, esitelmät, videot, pari- ja ryhmätyöt sekä koejärjestelyjen eriyttäminen (lisäaika, pilkkominen, täydennys, suullinen, osissa)

Eriyttämisen hyötyjä

(Roiha&Polso, 2018)

- Parantaa oppimistuloksia
- Lisää kouluviihtyvyyttä
- Ehkäisee oppimisvaikeuksia
- Parantaa työrauhaa
- Huomioi oppilaiden yksilöllisyyden
- Tarjoaa onnistumisen kokemuksia
- Tekee opetuksesta mielenkiintoista

Ohjauskysymyksiä: Eriyttäminen

Millaisia tarpeita ja edellytyksiä opetusryhmillä voi olla?
Miksi tässä ryhmässä pitää eriyttää?

- Kielelliset tarpeet
 - Onko luokassa monikielisiä oppilaita? Millainen heidän opetuskielen taitonsa on?
 - Lukivaikeutta
- Sosioemotionaaliset tarpeet
 - Tunnetaidot
 - Vuorovaikutustaidot
 - Itsesäätely
 - Psyykkinen hyvinvointi
- Neuropsykologiset erityisvaikeudet
 - Tarkkaavuus
 - Toiminnanohjaus
 - Aistiyliherkkyydet
 - Autismikirjo
- Oppimisen tuen tarpeet, motivaation vahvistaminen
- Lahjakkaat oppilaat

Ohjauskysymyksiä: Eriyttäminen

Millaista eriyttämisen tarvetta ryhmässä on, jotta jokainen voi oppia?
(Havainnointitehtäviä)

- Miten eriyttäminen vaikuttaa oppilaiden tuen tarpeisiin?
Huomioitava ennen eriyttämistä:
 - Ryhmän ja yksilöiden tarpeet
 - Lähtötaso
 - Oppimisen tavoite ja minimivaade
- Miten eriytän eri oppiaineissa?
- Miten eriytän proaktiivisesti eli etukäteen suunnitellen?
- Miten eriytän reaktiivisesti eli oppitunnin aikana tarpeisiin reagoiden?
 - millaisia materiaaleja käytän?
 - eritasoiset tehtävät, lisäaika, tehtävien määrä
- Millaisia työtapoja käytän?
- Miten rytmitän opetustilanteen?
- Miten varmistan oppimisen?
- Miten arviointi liittyy eriyttämiseen?
- Millaisia mahdollisuuksia oppilailla on osoittaa osaamistaan eri tavoin?
- Miten eriyttämisellä tuetaan työrauhaa ryhmässä?

KIELITIETOINEN OPETUS

OPPIMISEN EDELLYTYKSIÄ TUKEVAT OPETUSJÄRJESTELYT

Kielitietoinen opetus

Kielitietoinen opetus on yksi oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä. Se kohdentuu kaikkiin oppilaisiin kielitaustasta riippumatta. Kaiken opetuksen tulisi olla kielitietoista ja kaikkien opettajien opettaa myös oman oppiaineensa kieltä ja lukustrategioita. Kielen merkitys tulee tunnistaa kaikessa oppimisessa, opetuksessa, arvioinnissa ja muussa koulun toiminnassa.

Kielitietoinen opetus on selkeää, monikanavaista ja toiminnallista. Opetettavaa sisältöä havainnollistetaan ja visualisoidaan, tarvittaessa digitaalisia työkaluja hyödyntäen. Oppilaat voivat käyttää digitaalisia ja muita apuvälineitä opetuskielen oppimisen tukena. (OPS 2025 pohjalta)

Kielitietoisen opetuksen käytänteitä

1. Käytän selkeää opetuskieltä.
2. Kerron oppitunnin alussa oppitunnin aiheen ja tavoitteet.
3. Selitän ja pidän esillä keskeiset käsitteet.
4. Havainnollistan aihetta esimerkein, kuvin ja piirroksin.
5. Opetan tehtävääntoon liittyvää sanastoa
esim. tutki, nimeä, ratkaise, mieti, jäsennä, laadi, pohdi, määritä, merkitse, esitä,
luettele, vertaile, erittele, tulkitse
6. Käytän työtapoja, joissa oppilaat saavat keskustella pienemmissä ryhmissä
ja selvittää toisilleen käsitteitä.
7. Käytän eri lukutapoja, esimerkiksi parilukua ja vuorolukua.
8. Suunnittelen, millaiset muistiinpanot oppilaalle jäävät.
9. Annan oppilaille mahdollisuuden osoittaa osaamistaan monin eri tavoin.
10. Seuraan, miten oppilaat ymmärtävät ja tarvittaessa selvennän opeteltavaa asiaa tarkemmin.
11. Kertaan tunnin lopussa oppitunnin keskeiset asiat.

Ohjauskysymykset: kielitietoinen opetus

Mitkä ovat aiheen keskeiset käsitteet? Ovatko ne näkyvissä oppitunnin aikana tavalla, joka osoittaa niiden keskinäiset suhteet?

- Näkyykö opetuksessa selvästi, mitkä käsitteet ovat kaikkein keskeisimmät?
- Miten varmistetaan, että oppilaat ovat ymmärtäneet keskeisen sisällön oppitunnin lopussa?
- Miten oppilaita ohjataan työskentelyssä kyseisen tekstin parissa?
- Miten lukustrategioita sovelletaan tekstin käsittelyssä?
 - Ennen lukemista: tutustu tekstiin ja luo ennakkokäsitys
 - Lukemisen aikana: tarkka ja syvälinen lukeminen
 - Lukemisen jälkeen: pohdinta luetusta ja kertaus

RYHMITTELYT

OPPIMISEN EDELLYTYKSIÄ TUKEVAT OPETUSJÄRJESTELYT

Joustavat ryhmittelyt

Joustavat ryhmittelyt tarkoittavat oppilaiden opettamista oppimista edistävissä eri perustein kootuissa erikokoisissa ryhmissä, joiden kokoonpano ja ohjaava aikuinen vaihtelee työskentelyn tavoitteiden, arvioinnin ja yhteissuunnittelun mukaan.

Tavoitteena on:

- tukea oppimista ja työrauhaa
- mahdollistaa yksilöllisempi ja eriytetynmpi opetus
- edistää inklusiivista ja saavutettavaa koulutusta

Keskeiset piirteet joustavassa ryhmittelyssä:

- Oppilaat jaetaan ryhmiin esimerkiksi kahden opettajan yhteistyönä.
- Ryhmien koko voi vaihdella: enemmän tukea tarvitseville pienempi ryhmä (esim. 10–15 oppilasta).
- Opetusta voidaan toteuttaa samanaikaisopettajuudella, jolloin mukana on useampi opettaja (esim. erityisopettaja, S2-opettaja).
- Ryhmät voivat muuttua opetettavan aiheen tai oppilaiden edistymisen mukaan.
- Tavoitteena on tukea oppimista, säilyttää työrauha ja edistää inklusiivista opetusta.

Joustavat ryhmittelyt

Joustavan opetusryhmän muodostaminen perustuu havainnointiin ja ilmenneeseen tarpeeseen ryhmitellä oppilaita eri tavoin. Ryhmittelyn taustalla on opettajien tekemä tuen tarpeen arviointi.

Jos ryhmää opettaa myös erityisopettaja, oppilaiden ryhmittelyn tulee olla joustavaa, tilapäistä ja se tulee suunnitella korkeintaan tietyn oppimiskokonaisuuden ajaksi. Erityisopettajan säännöllinen opetus pysyvässä ryhmässä on sitä vastoin oppilaskohtaista tukea.

Jos ryhmittely on luonteva osa opetusryhmää opettavien opettajien toimintaa ilman erityistä resurssia tai tuen yksilöllistä kohdentamista, ryhmittely kuuluu tällöin oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin tai on osa ryhmäkohtaista tukea.

Oppilaiden ryhmittely

Oppilaita tulee voida ryhmitellä joustavasti ja oppilaan tarpeiden mukaan

Vaatii yhteistyötä ja oppilastuntemusta

- Oppiaineen opettajat yhteistyössä erityisopettajan kanssa
- Suunnitellaan myös ohjaajan rooli
- Resurssien tarkoituksenmukainen käyttö
- Ryhmittelyn taustalla usein oppimisen ja työrauhan tavoitteet

Joustava ryhmittely

- Palkkituntien tai resurssiopettajan hyödyntäminen tehokkaasti
- Joustava ryhmä ei ole pysyvä vaan toiminta vaatii jatkuvaa arviointia

Tuen tarpeen mukaan

Työskentelytavan mukaan

Oppilaiden osallistaminen mahdollisuuksien mukaan

- Oppimistyylit, sosiaalisten suhteiden tukeminen, oppilaiden kehitystarpeiden harjoittelun mahdollistamista

Esimerkkejä joustavista ryhmittelyistä

Alakoulu

- Oppilaat jaetaan lyhyiksi jaksoiksi taitoryhmiin rinnakkaisluokkien opettajien kesken lukemisen harjoitteluun. Ryhmät eivät ole pysyviä, vaan oppilas voi siirtyä ryhmästä toiseen jakson aikana tai sen jälkeen.
- Ympäristöopin tunneilla oppilaat saavat valita ryhmänsä työskentelytavan mukaan (hiljaisen työskentelyn ryhmä, keskusteluryhmä, toiminnallinen ryhmä, projektiryhmä). Oppilaita osallistetaan valitsemaan itselle sopiva ryhmä ja ohjataan valintaan tarvittaessa.

Yläkoulu:

- Matematiikan tunneilla oppilaat jaetaan kolmen luokan kesken tukiryhmään, perusryhmään ja syventävään ryhmään. Koulunkäynninohjaajan tuki mietitään ryhmiin jakso kerrallaan. Oppilaat arvioidaan uudelleen jokaisen jakson jälkeen ja voivat siirtyä ryhmien välillä. Tavoitteena ei ole tasokarsinta, vaan tehtävien ja opetuksen kohdentaminen.
- Historian tunneilla oppilaita ryhmitellään luokkien kesken niin, että eri ryhmissä on mahdollista valita itselleen sopiva työskentelytapa (ohjatun opetuksen ryhmä, toiminnallisen opetuksen ryhmä, itsenäisen työskentelyn ryhmä). Oppilaita ohjataan tarvittaessa ryhmän valinnassa. Oppilaat voivat vaihtaa ryhmää jaksoittain.

Ohjauskysymyksiä: Oppilaiden ryhmittely

Oppilaiden ryhmittely

- Miten ryhmittelyillä voidaan tukea kaikkien oppilaiden oppimista ja koulunkäyntiä?
- Miten ryhmittelyillä voidaan vastata oppilaiden tai oppilasryhmän tarpeisiin?
- Millaisia ratkaisuja on tehty ja millä perusteilla?
- Mitä ryhmittelyllä on tavoiteltu?
- Mitä tarpeita erilaisilla ryhmittelyillä pyritään täyttämään?
- Millaisia erilaisia ryhmittelyjä voi toteuttaa ja mihin asioihin ne vaikuttavat?
- Miten voin suunnitella ryhmittelyjä yhdessä toisen opettajan kanssa?
- Miten voin hyödyntää tuen resursseja ryhmittelyissä?
- Miten ryhmittelyillä tuetaan työrauhaa?

YHTEISOPETTAJUUS

OPPIMISEN EDELLYTYKSIÄ TUKEVAT OPETUSJÄRJESTELYT

Yhteisopettajuus

Yhteisopettajuus tarkoittaa kahden tai useamman opettajan tasa-arvoista yhteistyötä, jossa he suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat opetusta yhdessä. Se ei ole vain samanaikaista opettamista, vaan syvempää pedagogista kumppanuutta, jossa opettajat jakavat vastuuta oppilasryhmän oppimisesta ja hyvinvoinnista.

Yhteisopettajuus oppimisen edellytyksiä tukevana opetusjärjestelynä ei lähtökohtaisesti tarkoita erillistä lisäresurssia (kuten erityisopettajaa tai muuta toista opettajaa). Lisäresurssina toteutuva yhteisopettajuus on ensisijaisesti ryhmäkohtaista tukea.

Yhteisopetuksen mallit voidaan jakaa kolmeen päätyyppiin: avustava ja täydentävä opettaminen, rinnakkainen opettaminen ja tiimiopettaminen (Villa, Thousand & Nevin, 2004; Friend et al., 2010; ks. Pulkkinen & Rytivaara, 2015).

- Opettajat voivat opettaa
 - Rinnakkain kahdelle ryhmälle, sisältö ja tila voivat vaihdella
 - Toistensa työskentelyä täydentäen tai avustaen: opettajilla suunnitellut tehtävät, opetuksen vuorottelu, työrauhan tukeminen, kysymysten esittäminen, havainnollistaminen jne.
 - Tiimiopettajina: opettajilla täysi yhteisvastuu opetuksesta ja oppilaista, dialogisuus sekä tiivis yhteistyö

Yhteisopettajuus mahdollistaa joustavat ryhmittelyt: oppilaat voivat työskennellä eri kokoonpanoissa ja hyödyntää molempien/useampien opettajien osaamista.

Lähde: Pulkkinen, J. & Rytivaara, A. (2015). Yhteisopetuksen käsikirja. Opetushallitus.

Yhteisopettajuuden hyötyjä

- Monipuolistaa opetusta ja työtapoja
- Useamman aikuisen läsnäolo oppitunnilla parantaa mahdollisuuksia havainnoida oppilaiden tuen tarpeita sekä vastata niihin oikea-aikaisesti
 - Enemmän aikaa tukea ja kohdata yksilöitä, oppilaantuntemus paranee
- Yhteisopettajuuden avulla mahdollistuvien ryhmittelyjen myötä oppilaat oppivat toimimaan erilaisissa kokoonpanoissa, mikä tukee vertaisoppimista, yhteisöllisyyttä ja ryhmäytymistä
- Opettajien välinen yhteistyö mallintaa oppilaille vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja
- Opettajat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, jakaa työtehtäviä ja tukea toinen toisiaan (työn mielekkyys, roolien ja työtapojen vaihtelu, toiselta oppiminen, työtaakan keveneminen, työhyvinvointi)

*Lähteet: Pulkkinen, J. & Rytivaara, A. (2015). Yhteisopetuksen käsikirja. Opetushallitus.
Saloviita, T. (toim.) 2016. Samanaikaisopetus. PS-kustannus.*

Esimerkkejä yhteisopettajuuden toteuttamisesta

Esimerkki 1

Luokanopettajat jakavat vastuuta rinnakkaisluokkien oppituntien suunnittelusta sekä opetuksesta. Myös resurssiopettaja ja erityisopettaja ovat mukana sekä opetuksen suunnittelussa että toteutuksessa. Yhteissuunnittelua tehdään kasvotusten ja etänä, kirjataan suunnitelmia jaettuun tiedostoon. Yhteiset oppitunnit aloitetaan porukalla yhdessä. Toinen opettaja voi tukea esimerkiksi työrauhaa sekä toiminnanohjausta, toinen keskittyä opettamiseen. Opettajat täydentävät ja havainnollistavat opetusta esimerkein sekä kysymyksin. Työskentelyvaiheessa jakaudutaan eri tiloihin ja ryhmiin. Oppilaita ryhmitellään joustavasti tuen tarpeiden mukaan, vertaistuki huomioiden. Työskentelyssä esimerkiksi yksi ryhmä etenee itsenäisesti, opettaja ohjaa ryhmää, jolla on toiminnanohjauksen tuen tarvetta ja toinen opettaja taas ohjaa oppimisessaan enemmän tukea tarvitsevia oppilaita.

Tiimiopettajuusmalli: Vuosiluokkatiimin opettajat suunnittelevat ja toteuttavat kaiken vuosiluokan opetuksen yhdessä – yhteiset opettajat ja yhteiset oppilaat. Opetuksessa hyödynnetään erilaisia ryhmittelyjä ja vaihtelevia toteutustapoja. Tiimin yhteissuunnittelu-aikaa rakenteessa viikoittain, koulunkäynninohjaaja, S2- ja erityisopettaja mukana suunnittelussa.

Esimerkki 2

Kaksi luokanopettajaa ja erityisopettaja toimivat yhteisopettajina osalla 1.luokkien suomen kielen palkkitunneista. Oppilaat jaetaan lukutaidon ja tuen tarpeen mukaan ryhmiin, joista kukin opettaja vastaa. Opetus suunnitellaan yhdessä, toteutustapoja ja ryhmittelyjä vaihdellen.

Esimerkkejä yhteisopettajuuden toteuttamisesta

Esimerkki 3

Erityisluokanopettaja ja luokanopettaja toimivat yhteisopettajina; erityisluokan ja yleisopetuksen luokan oppilaat opiskelevat tietyt oppitunnit viikoittain yhdessä. Joustavat ryhmittelyt ja työtavat mahdollistavat oppilaille vertaisoppimista.

Esimerkki 4

Eri oppiaineita yhdistelevä oppimiskokonaisuus opon, yhteiskuntaopin ja äidinkielen aineenopettajien kesken. Tavoitteena on harjoitella oppilaiden arkielämään liittyviä teemoja, ilmaisua ja tekstien laatimista (esim. työelämätaidot, työhaastattelu, työhakemus).

Liikunnan opetus toteutetaan yhteisopettajuutena; kaksi liikunnan aineenopettajaa opettaa yhdessä rinnakkaisluokkien liikuntatunnit, opetus suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä.

Ohjauskysymyksiä: yhteisopettajuus

- Miten yhteisopettajuutta toteutetaan opetusryhmässä?
- Minkälaisia toimintatapoja yhteisopettajuus mahdollistaa?
- Mitä lisäarvoa tuen näkökulmasta yhteisopettajuus tuo oppilaalle (vertaa yhden opettajan opetukseen)?
- Missä tilanteessa voisit hyödyntää yhteisopettajuutta?
- Millaisia vahvuuksia toisit itse yhteistyöhön?
- Miten suunnittelisit oppitunnin yhdessä toisen opettajan kanssa?
- Miten jakaisitte vastuut ja roolit opetustilanteessa?
- Miten arvioisitte ja kehittäisitte yhdessä opetusta?
- Miten yhteisopettajuutta voisi toteuttaa yli oppiainerajojen?

MUITA PEDAGOGISIA RATKAISUJA

Struktuurit ja rutiinit

= Järjestystä, jäsentelyä, rakenteita, totuttuja tapoja toimia

Miksi tärkeää?

- Ennakointi: oppilas tietää mitä ja milloin tapahtuu
- Tavoitteet: oppilas tietää, mitä häneltä odotetaan
- Lisää oppilaan turvallisuuden tunnetta, hyvinvointia ja vahvistaa odotettua käytöstä sekä tukee itseohjautuvuuden kehittymistä

Esimerkkejä struktuurista ja rutiineista

Päiväjärjestys näkyvillä ja sen läpikäynti kouluaamun alussa

- Kuvat tukena, oppilaan ikäkauteen sopivalla sisällöllä (esim. Papunet, Canva)
- Oppitunnin jälkeen voidaan merkitä tunti rastittamalla suoritetuksi tai kääntää oppitunnin kuvakortti nurinpäin (jäsentää oppilaalle, missä kohtaa päivää ollaan menossa)
- Ryhmittelyjen strukturointi: lukujärjestyksessä nähtävillä ryhmittelyt värikoodattuna/ryhmiä kuvastavin symbolein (esim. aamulla puolikkaan ryhmän tunnilla paikalla nallet ja iltapäivällä puput)
- Myös samanaikaisopettajat näkyvillä päiväjärjestyksessä (esim. erityisopettaja tähti- ja resurssiope sydänsymboli)

Oppitunnin strukturointi

- Oppitunnin tavoite ja oppitunnin rakenne näkyvillä taululla ja sen läpikäyminen oppitunnin alussa.
- Toistuvat rakenteet oppitunneilla tukevat oppimista ja lisäävät ennakoitavuutta.
- Oppituntien aloittamisen ja lopettamisen rutiinit sekä läksyjen merkitseminen tutulla tavalla
 - Esimerkki oppitunnin aloitus: Ohjeet, timer, hiljaisuussymboli ja äänimittari näkyvillä taululla. Ohjeissa oppilaita ohjeistetaan siirtymään hiljaa omalle paikalle ja ottamaan kuvan mukaiset opiskeluvälineet esille. Aloitetaan, kun kaikki ovat valmiita.
 - Esimerkki oppitunnin lopetus: siirrytään äänimerkistä omalle paikalle hiljentyen. Pohditaan oppitunnin tavoitteen toteutumista esim. peukkuarvioin/toistetaan yhdessä opiskeltavaan asiaa liittyvä loru/ope tiivistää asian, kyselee ja vastauksen jälkeen siirrytään välitunnille.
 - Esimerkki läksyrutiini: Läksyt merkitään aina samalla tavalla taululle oppiaineen kirjan kuvan viereen. Ohjataan käyttämään läksymerkkiä ja rastittamaan annettu tehtävä.

Esimerkkejä struktuurista ja rutiineista

Siirtymätilanteiden strukturointi

- Esim. jonojärjestys, ryhmä kerrallaan/listan mukaan/joustavat, porrastetut, ajoitetut siirtymät/välitunnille lähtemiset

Ympäristön strukturointi

- Oppilaiden omien ja opetusryhmän yhteisten tarvikkeiden säilytys ja järjestely: tarvikkeilla omat loogiset, merkityt paikat, kuvatuki ja nimeäminen, värikoodaus
- Ärsykkeiden rajaamisen mahdollisuus: kuulosuojaimet, sermit, erilaiset työskentelytilat/-mahdollisuudet
- Työskentelytilojen nimeäminen toiminnan mukaan: esim. kotipesä, silent space, pohdintapiste, taukotila...

Työskentelyn strukturointi

- Työskentelyn eteneminen ennakoidaan ja ohjeet nähtävillä vaiheittain, kuvatuki, oppimiskokonaisuuden vaiheiden aikataulu janana/listana
- Työskentelyajan pilkkominen ja tauottaminen, työskentelyaika näkyvillä taululla (esim. Classroomscreen, timerit)
- Oppimateriaalin selkeys, avainkäsitteet ja ydinasiat esitettynä

Ohjauskysymyksiä: Strukturi ja rutiinit

- Millaisia strukturoinnin keinoja ja rutiineja ryhmässä käytetään?
- Millaisia strukturoinnin ja rutiinien tarpeita ryhmässä on?
- Millaisia muita strukturoinnin keinoja ja rutiineja ryhmä tarvitsee?
- Miten strukturointi ja rutiinit vaikuttavat oppilaiden tuen tarpeisiin?
- Minkälainen oppilas erityisesti hyötyy struktuureista ja rutiineista?
- Miten opettajana itse strukturoit opetusta?
- Millaisia rutiineja opetuksessasi on käytössä?
- Minkälaisia haasteita strukturoinnilla voidaan tukea?
- Miten toimit, jos suunniteltu rakenne ei toimi tietyssä tilanteessa?

KOULUNKÄYNNINOHJAAJAT OPPILAIKEN TUKEKNA

Koulunkäynninohjaaja tukee oppilasta

Koulunkäynninohjaajan työ on lapsen ja nuoren oppimisen ja toiminnan ohjaamista sekä kasvun ja toimintakyvyn tukemista yhteistyössä opettajien kanssa.

Koulunkäynninohjaaja on **oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen henkilöresurssi** ja osallistuu järjestelyihin kuuluvien tuen muotojen toteuttamiseen.

Koulunkäynninohjaajan tukea ei lasketa ryhmäkohtaisen tuen oppilasta kohden annettavaan 0,122 opetusviikkotuntimäärään.

Käytännön esimerkkejä oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä

Istumajärjestys

Ohjaaja ja opettaja suunnittelevat yhdessä istumajärjestystä

- koko opetusryhmän työrauhan tai ryhmädynamiikan kannalta
- oppijan yksilöllisten tarpeiden mukaan, esim. oppimisen tai toiminnanohjauksen tuki, diabetes, liikkumistarve, aistiherkkyys
- ajatellen luokassa toimivien aikuisten sijoittumista siten, että oppijan tukeminen on sujuvaa, eikä tuota häiriötä
- muodostaen oppimista tukevia vieruspareja mm. omakielinen työpari (kielitietoisuus), samantasoinen lukupari.

Joustava ryhmittely

- Palkkitunnilla luokat jaetaan joustavasti opettajien ja erityisopettajan ja/tai resurssiopettajan vetämiin ryhmiin, jotka vaihtelevat. Koulunkäynninohjaajalla on oma ohjauspiste, johon oppilaat tulevat senhetkisen tarpeen mukaan.

Käytännön esimerkkejä oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä

Suunnitelmallisuus

- Opettaja ja ohjaaja keskusteleval yhdessä luokan/oppilaan tavoitteista ja ohjauksen tarpeesta lukuvuoden tai jakson alussa. Vuorovaikutus jatkuu lyhyin keskusteluin esim. tuntien alussa tai lopussa.
- Yhteissuunnittelu huomioidaan rakenteellisesti lukujärjestyksissä ja ohjaajien mukana olo varmistetaan.

Ryhmyttäminen

- Koulunkäynninohjaaja vahvistaa ja mallintaa oppilaidenkeskistä myönteistä vuorovaikutusta osallistumalla siihen mm. ruokailu- ja siirtymätilanteissa.
- Ohjaaja on toinen silmäpariluokassa, joka tekee huomioita ryhmän sosiaalisista suhteista ja kykenee vaikuttamaan niihin.

Struktuurit ja visuaalinen tuki

- Ohjaaja kirjaa taululle tunnin ohjelman, tavoitteet ja keskeiset käsitteet opettajan esittäessä asiaa sanallisesti tai dioilla.
- Ohjaaja mallintaa lukemista, vihkotyötä ja muita koululaistaitoja omalla tekemisellään.

Käytännön esimerkkejä oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä

Yhteistyö huoltajien kanssa

- Ohjaaja toimii yhteistyön tukena eri tilanteissa, kuten sairastumisesta ilmoittaminen, poissaolo, koulukyytiasiat, lääkehoidon tukeminen, oppilaspalavereissa mukana olo.

Konkreettiset opetusvälineet

- Ohjaaja huolehtii oppimista ja toiminnanohjausta tukevien välineiden käytöstä luokassa esim. stressilelut, värityskuvat, lukuviivain, kannustustarrat.
- Ohjaaja tunnistaa oppilaan tarpeen apuvälineen käyttöön ja on mukana apuvälineen valinnassa ja käytön suunnittelussa.

Eriyttäminen

- Ohjaaja ohjaa oppilasta tai pienryhmää samassa tai eri tilassa opettajan opetuksen jälkeen ja opettajan ohjeistuksen mukaan. Eriyttäminen ylös tai alas päin.

Ohjauskysymyksiä: oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Istumajärjestys

- Mitä apua ohjaajan oppilaantuntemuksesta ja kokemuksesta voi olla istumajärjestysten, pikkuryhmien ja työparien suunnittelussa?

Joustava ryhmittely

- Miten koulunkäynninohjaajan tukea voi hyödyntää joustavan ryhmittelyn toteutuksessa?

Suunnitelmallisuus

- Minkälaisen opetukseen ja oppilastyöhön liittyvien asioiden suunnittelussa ohjaaja voisi olla mukana?
- Miten yhteissuunniteluun voi varata aikaa? Millaisin tavoin sen voi toteuttaa?

Ryhmäyttäminen

- Miten oppilaille tutun ohjaajan tukea voi hyödyntää ryhmäyttämissä esim. ruokailuissa, välituntivalvonnoissa, siirtymätilanteissa, ryhmäyttävien toimintojen toteuttamisessa?

Ohjauskysymyksiä: oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Struktuurit ja visuaalinen tuki

- Minkälaisin tavoin ohjaaja voi olla mukana tunnin rakenteen tai toimintaohjeiden näkyväksi tekemisessä ja vahvistamisessa?
- Miten koulunkäynninohjaaja voi tukea struktuureja luokkatilanteessa ja luokan ulkopuolella?
- Miten koulunkäynninohjaaja voi tarjota oppilaille lisää visuaalista tukea?

Yhteistyö huoltajien kanssa

- Minkälaisissa tilanteissa ohjaaja voi olla mukana huoltajayhteistyössä?
- Minkälaisissa tilanteissa ohjaaja voi vastata yhteydenpidosta huoltajiin?

Konkreettiset opetusvälineet

- Mitä hyötyä ohjaajan oppilaantuntemuksesta voi olla oppimista ja toiminnanohjausta tukevien apuvälineiden käytön suunnittelussa?
- Miten ohjaaja voi olla mukana apuvälineiden käytössä tunnilla?

Eriyttäminen

- Minkälaisin eri tavoin ohjaajan tuki voi toteutua eriyttämisessä?
- Miten ohjaaja voi olla mukana eriyttämisen suunnittelussa?

